

og (iii) andre særlige forhold tilsier det. IFE mener at Kulturdepartementet, basert på de foreslåtte retningslinjene, ved forskrift bør unnta IFE fra lovens virkeområde.

En oppsummering av våre synspunkter følger under i punkt 2. I punkt 3 går det nærmere inn på de enkelte kriterier.

Oppsummering

IFE oppfordrer Kulturdepartementet til å ved forskrift unnta IFE fra lovens virkeområde. De foreslåtte kriteriene for når unntak skal gjøres er tilfredsstilt i IFEs tilfelle:

- IFEs virksomhet er ikke av slik *art* utvalget har hatt for øyet ved utvidelsen av lovens virkeområde,
- IFEs virksomhet er *konkurransesatt*. Om IFEs omfattes av loven vil IFEs konkurransekraft hemmes, og
- Andre *særlige forhold* trekker i retning av loven ikke bør gjelder for IFE:
  - Det blir meget kostbart for IFE å innføre de nødvendige systemer for å overholde loven,
  - Det er god grunn til å tro at IFE ikke vil være omfattet av loven om få år, og
  - Statlige tilsyn med IFE gir allerede innsyn i- og sikrer kontroll med IFEs virksomhet

Det bes derfor om at Kulturdepartementet ved forskrift unntar IFE fra lovens virkeområde, jf. foreslåtte § 2 første ledd tredje setning, og at slik forskrift vedtas samtidig som loven trer i kraft.

Nærmere om kriteriene i foreslåtte § 2 første ledd tredje setning

Kulturdepartementets kompetanse til å gjøre unntak

Som nevnt over foreslås det i NOU 2019: 9 at Kulturdepartementet kan unnta enkelte selvstendige virksomheter fra loven dersom "dette regnes som nødvendig ut fra hensynet til virksomhetens art, konkurransesituasjonen eller andre særlige forhold."

I de videre avsnitt forklares hvorfor vi mener slike hensyn gjør det nødvendig å unnta IFE fra lovens virkeområde.

Virksomhetens art

Begrunnelsen for hvorfor den nye arkivlovens virkeområde skal utvides til å gjelde selvstendige virksomheter kontrollert av det offentlige er at publikums rett til innsyn i hvordan det offentlige oppgaver utføres ikke skal avhenge av hvordan det offentlige har valgt å organisere hvordan oppgavene utføres. IFE støtter utvalget i dette synspunktet.

I NOU 2019: 9 vises det særlig til velferdstjenester og infrastruktur som eksempler på oppgaver som det offentlige har satt ut til private. Velferdstjenestene er rettighetsbaserte. Der har forvaltningen har en plikt til å sikre at borgerne tilbys en viss standard av tilbyderne. Hensyn til rettsikkerhet og demokrati tilsier at det offentlige i særlig grad må sikre rettighetshaverne effektivt innsyn ved tjenesteytelser i velferdssektoren. Tjenester som telekom, veinett, post, og kollektiv transport er ikke rettighetsbaserte, men denne typen infrastruktur er bærebjelker i

samfunnet, og det offentlige har tatt på seg oppgaven med å tilby dem. Dette er typiske offentlige oppgaver som i stor grad finansieres gjennom skatter. Dette er virksomheter som etter sin *art* er naturlig at publikum sikres effektivt innsyn hos.

Det som begrunner intensivt innsyn hos slike virksomheter begrunner imidlertid ikke intensivt innsyn hos IFE. IFEs virksomhet er av en ganske annen *art*. Staten er ikke forpliktet til å drive den type virksomhet IFE driver. Det finnes ingen som har rett på de tjenestene IFE tilbyr. IFE retter ikke sin virksomhet mot samfunnet som helhet. IFEs formål er å drive forskning og utvikling på energiområdet og på andre områder der stiftelsens kompetanse særlig egner seg, samt andre aktiviteter som står i forbindelse hermed, herunder samarbeid med, deltakelse og eierskap i andre selskaper og organisasjoner. IFEs virksomhet er i all hovedsak kommersiell, og består i å tilby forsknings- og utviklingsaktiviteter og utvikling og produksjon av radiofarmasøytiske legemidler.

Det er derfor ikke rimelig å betegne IFE som en del av den samfunnsbærende infrastrukturen det offentlige har i oppgave å forsyne det norske samfunnet med, og som utvalget fremhever i NOU 2019:9 (Telenor, Posten, NSB osv.). Den overveldende delen av IFEs omsetning kommer fra oppdragsinntekter, ikke fra offentlige tilskudd. IFEs virksomhet er altså ikke av slik art som begrunner lovens utvidede virkeområde.

Det offentliges kontroll over IFEs styre knytter seg til ønsket om kontroll over virksomheter med omfattende skadepotensial. For IFEs del gjelder dette den nukleære virksomheten. IFEs nære bånd til det offentlige, og til de som utformer regelverket som gjelder for IFEs nukleære virksomhet, bidrar til å sikre en høy grad av lojalitet til og etterlevelse av dette regelverket. I den grad det potensielle skadeomfanget med IFEs nukleære virksomhet begrunner utvidet innsyn hos IFE, så er dette allerede ivaretatt av tilsynet som gjennomføres av Direktoratet for strålevern og atomtrygghet ("DSA") og Nasjonal Sikkerhetsmyndighet ("NSM"), og av overføringen til Norsk nukleær dekommisjonering ("NND") (se mer om dette i pkt. 3.5).

Konkurransesituasjonen

IFE leverer forsknings- og utviklingstjenester, samt kommersiell utvikling og produksjon av radiofarmasøytiske legemidler. Dette er et konkurranseutsatt marked med mange aktører. IFEs evne til å opptre som konkurransedyktig markedsaktør vil utfordres i betydelig grad dersom IFE må organisere virksomheten til å overholde kravene i den foreslåtte loven.

Dette skyldes for det første at de foreslåtte reglene om innsyn og bruk av dokumenter ikke er forenlig med betingelsene som stilles av de kommersielle aktørene i denne sektoren. De foreslåtte reglene åpner for omfattende innsyn i IFEs virksomhet, og dessuten også bruk av IFEs dokumenter. For IFEs kunder, som i stor grad er børsnoterte virksomheter, er det avgjørende at tjenestene IFE har utført for dem, og resultatene av slike tjenester, holdes hemmelig. De foreslåtte reglene vil derfor gjøre det svært utfordrende for IFE å operere i det markedet IFE tilbyr sine tjenester. IFEs virksomhet vil i enda større grad bli konkurranseutsatt etter den nukleære delen av IFEs virksomhet overdras til NND i løpet av de neste årene.

Overholdelse av forpliktelsene i den foreslåtte loven vil også legge beslag på mye ressurser, og derved hemme IFEs konkurransekraft.

Andre særlige forhold

Høye kostnader ved overholdelse av loven

Dersom loven fullt ut vil gjelde for IFE vil den foreslåtte reguleringen vil kunne være svært økonomisk tyngende for virksomheten. For å overholde loven må IFE for eksempel investere i nye arkivsystemer, nye arkiver, tåle økning i driftskostnader til opprettholdelse av systemene, utvikle ny kompetanse og rekruttere til nye stillinger.

Det er IFEs syn at arkivlovutvalget ikke i tilstrekkelig grad har hensyntatt kostnadsnivået ved investeringer og omorganiseringen som vil være nødvendig for at selvstendige rettssubjekter overholder av den foreslåtte loven. IFE viser til at denne bekymringen også kommer til uttrykk i hørings svarene fra Finnmark fylkeskommune og Trondheim kommune.

IFE vil trolig ikke omfattes av loven lenge

Som nevnt vil den nukleære delen av IFEs virksomhet overdras til NND i løpet av de neste årene. Når denne delen av IFEs virksomhet er overdratt kan det være naturlig at IFEs vedtekter endres slik at Nærings- og fiskeridepartementet ikke lenger velger flertallet av IFEs styremedlemmer. I så fall vil ikke IFE lenger være omfattet av lovens virkeområde.

Det er uheldig om IFE må pådra seg slike betydelige kostnader ved å overholde lovens krav når slike krav bare vil gjelde for IFE i et kort tidsrom.

DSA, NSM og NND sikrer innsyn

Som vist over er ikke IFEs virksomhet av slik art som begrunner lovens utvidede virkeområde. Et utvidet innsyn hos IFE kan derimot begrunnes i det potensielle skadeomfanget ved IFEs nukleære virksomhet. Slikt innsyn er allerede etablert gjennom andre ordninger.

Til dette vil vi for det første vise til at den nukleære delen av IFEs virksomhet skal overdras til NND i løpet av de neste årene, for å deretter stenges ned og dekommisjoneres. Behovet for innsyn hos IFE på denne bakgrunn vil derfor bortfalle innen kort tid. IFEs dokumentasjon og arkiver knyttet til den nukleære virksomheten som er av offentlighetens og historiens interesse skal overføres til NND. NND er en statlig etat som er underlagt offentlighetsloven og som vil være underlagt den foreslåtte arkivloven.

For det andre er det allerede etablerte ordninger for tilsyn, innsyn og kontroll med IFEs nukleære virksomhet. DSA og NSM fører tilsyn med IFE, og er meget tett på IFEs virksomhet, herunder for eksempel informasjonssikkerhet. Det er DSAs jobb å legge til rette for et åpent og transparent tilsyn med IFEs virksomhet. DSA har allerede de fullmakter de trenger for å gjennomføre slike tilsyn og kontroller. IFEs virksomhet er i dag organisert for å optimalisere samarbeidet med DSA.

Etter IFEs syn fremstår det samfunnsøkonomisk uheldig om IFE må gjennomføre slike organisatoriske omveltninger den nye arkivloven legger opp til når DSA i stedet kan tilby innsyn – i den utstrekning retten til innsyn er unntatt – som fullt ut ivaretar behovet for informasjon om IFEs nukleære virksomhet.

Med vennlig hilsen
for **Institutt for energiteknikk**

Nils Morten Huseby (sign)
Administrerende direktør

Silje Aspholm Hole
Direktør strategi og
kommunikasjon

